

Posudek oponenta

Uchazeč: **Mgr. Viktor Gazda**
Název práce: **Právněfilosofické aspekty hledání pravdy v civilním procesu**
Katedra: Teorie práva a právních učení
Oponent: JUDr. Bohumil Dvořák, Ph.D., LL.M.
Pracoviště: Právnická fakulta Karlovy univerzity, katedra občanského práva

Na základě rozhodnutí proděkana ze dne 14. 11. 2018 podávám tento

oponentský posudek

výše označené diplomové práce Mgr. Viktora Gazdy,
kterou autor žádá uznat za práci rigorózní.

I. Obecně

Autor předložil diplomovou práci o celkem 162 stranách, včetně seznamu použitých zdrojů, českého a anglického abstraktu, kterou žádá uznat jako práci rigorózní.

Obsah práce je členěn do dvou částí, obecné a zvláštní, a celkem šesti kapitol, které se zabývají jednak pravdou jako noeticko-epistemickým problémem (kapitola 1), dále teoriemi pravdy (kapitola 2), předpokladům hledání odpovědi na skutkovou otázku (kapitola 3), teoriemi pravdy a zjišťováním skutkového stavu (kapitola 4), koherencí v současném civilním procesu (kapitola 5) a konečně mírou důkazu a probabilismem v civilním procesu (kapitola 6). Výběr tématu a cíle práce zdůvodňuje autor v (nečíslovaném) úvodu rigorózní práce (s. 9-14). Výsledky práce jsou pak shrnuty v (rovněž nečíslovaném) závěru (s. 141-145).

Seznam použité literatury, internetových zdrojů, právních předpisů a použité judikatury čítá několik desítek položek; je potěšující, že se nejedná pouze o zdroje v českém jazyce, ale že autor práce použil i zdrojů zahraničních, zejména anglojazyčných. Za pozornost stojí i skutečnost, že diplomant pracoval nejen s právníkou, ale i s ryze filosofickou literaturou (Akvinský, Aristoteles, Descartes, Habermas, Lyotard, Searle či Tarski), což je s ohledem na zvolené téma práce sice pochopitelné, avšak – za nynějších poměrů na právnické fakultě – nikoliv obvyklé. Práci s literárními, judikaturními a dalšími prameny

odpovídá i relativně rozsáhlý poznámkový aparát práce, jenž obsahuje celkem 409 poznámek pod čarou.

Jako jistý nedostatek posuzované práce však oponent vnímá nedostatek jejího historického a komparativního přesahu. Je totiž zřejmé, že byť se autor práce věnuje otázkám spadajícím do oblasti základního výzkumu, je vhodné poměřovat jeho výsledky s legislativní praxí, a to nejen naší současnou, nýbrž i minulou nebo aspoň zahraniční. V tomto směru by bylo vhodné posoudit např. § 108 OSŘ 1950, který definoval důkazní prostředek jako prostředek způsobilý „k zjištění pravdy“, nebo například § 272 rakouského CŘS (který do konce roku 1950 platil i v českých zemích), který hovoří o *pravdivých* skutkových tvrzeních.

Struktura diplomové práce odpovídá zpracovávané materii. Vlastní jádro práce tvoří její čtvrtá (s. 67-93) šestá kapitola (s. 117-139), které osvětlují různé přístupy k pravdě ve specifickém terénu civilního procesu, resp. kriticky nahlízejí pravidla, podle kterých je třeba považovat určitou skutečnost za prokázanou.

Jazykovou úroveň práce hodnotí oponent jako velmi dobrou.

Po formální stránce předkládaná diplomová práce *jednoznačně* splňuje požadavky kladené na rigorózní práce.

II. Připomínky k textu

Oponent nemá, vyjma jedné zmíněné již shora a další uvedené níže, k práci žádných zásadnějších připomínek. Naopak, diplomovou práci lze považovat za velmi zdařilou, a to nejen tím, že její autor projevil schopnost samostatně, podrobně a uceleně zpracovat určité obecně-teoretické téma, nýbrž i tím, že se pokusil o vlastní přístup a kriticky nahlížel i vybrané literární závěry.

Avizovaná druhá připomínka se vztahuje k nepřesnému vymezení rozsudku pro uznání autorem práce, který posuzoval tyto rozsudky pouze z úzkého hlediska §114b a § 114c OSŘ (srov. s. 97 a násl.), ovšem zcela mu uniklo posouzení základní skutkové podstaty tohoto rozsudku, jak je upravena v § 153a odst. 1 OSŘ. Právě rozsudek na základě výslovného uznání žalovaného je přitom základním druhem rozsudku pro uznání; zbylé případy mají teoreticky spíše okrajový význam. Ve výslovném uznání procesního nároku žalovaným vyvstává ve vztahu k problematice pravdy hned několik otázek; nejdůležitější z nich je ta, do jaké míry (či zda vůbec) může žalovaný nakládat se skutečnostmi, které tvoří základ procesního nároku, a zda je soud takovým uznáním vázán. S ohledem na to, že se autor práce

nezabývá výslovným uznáním, neřeší logicky ani problematiku rozsudku pro vzdání se procesního nároku, jenž je protipólem rozsudku pro uznání.

Naopak velmi kladně hodnotí oponent zpracování šesté kapitoly týkající se, jak již uvedeno, míře důkazu. Autor ve svých závěrech vychází správně z toho, že z „omezenosti a tudíž neúplnosti lidského poznání vyplývá vždy 'pouze' pravděpodobnostní povaha závěrů o pravdivosti skutkových tvrzení“ (s. 138). Stěžejním kritériem „epistemické“ pravděpodobnosti je proto v civilním procesu „subjektivní přesvědčení“ soudce o pravdivosti skutkového tvrzení, které je prosto „rozumných pochybností“. Tímto pojetím se autor odvrací na jedné straně od míry důkazu vycházející z pouhé „převažující pravděpodobnosti“, na straně druhé nepodléhá přehnané snaze o zjištění „praktické jistoty“ (Macur), které ve svém důsledku vede k častějšímu rozhodování na základě pravidel o objektivním důkazním břemenu.

III. Hodnocení

Přes připomínky shora uvedené má recenzent za to, že posuzovanou práci lze po obsahové stránce hodnotit zcela pozitivně. Její přínos oponent spatřuje především v tom, že poskytuje vyvážený a zasvěcený pohled na jeden ze základních problémů civilního procesu, a to převážně z právně-filosofického pohledu. Autor práce bezpochyby osvědčil schopnost juristické argumentace a prokázal přehled nejen v různých filosofických pojetích pravdy, ale i v platné úpravě civilního řízení.

IV. Otázka k obhajobě

Autor ve třetí kapitole své práce podrobně zabývá principy formální a materiální pravdy (s. 42-49), jež chápe jako „abstrahované ideje, kterými jsou dávány najevo požadavky na kvalitu a rozsah skutkových zjištění“ (s. 48-49). Mám o takovém pojetí pochybnosti, když předně není zřejmé, co autor rozumí „kvalitou“ skutkových zjištění. Mělo by to snad znamenat, že skutečnost prokázaná s „praktickou jistotou“ je „kvalitnější“ než skutečnost prokázaná „bez rozumných pochybností“? Co pak ale s tím, že při vyšší míře důkazu logicky roste počet rozhodnutí vydávaných na základě pravidel o důkazním břemenu? A dále není jasné, jak by měly uvedené principy zasahovat do „požadavků“ na „rozsah skutkových zjištění“, když ten by měl vyplývat ze skutkové podstaty (hypotézy) příslušné normy hmotného práva, kterou soud ve věci aplikuje.

Necht' tedy uchazeč v rámci obhajoby odpoví na otázku, jaký je ve skutečný význam rozlišování obou výše uvedených principů, resp. jaké je jejich rozlišovací

kritérium? Na tomto základě at' autor následně objasní, jak si představuje právní úpravu vystavěnou na principu materiální a na principu formální pravdy?

V. Závěr

Na základě výše uvedeného dochází oponent k závěru, že:

„Předkládaná diplomová práce Mgr. Viktora Gazdy 'Právněfilosofické aspekty hledání pravdy v civilním procesu' splňuje požadavky kladené na rigorózní práce, když obsahuje originální zpracování ucelené části problematiky zvolené specializace, a to na úrovni, která odpovídá publikačnímu standardu této specializace, a lze ji proto doporučit k obhajobě.“

V Praze dne 2. ledna 2019

JUDr. Bohumil Dvořák, Ph.D., LL.M.
odborný asistent